

„Socialisti chcú pre všetkých socializmus a pre seba kapitalizmus. Kapitalisti chcú pre všetkých kapitalizmus a pre seba socializmus.“

Llewellyn H. Rockwell Jr

Obsah

Svet nie je koláč
str. 2

Odbory v ríši divov
str. 2

Dobrá či zlá deflácia?
str. 4

Talianske finančné finty
str. 4

Je viac dlhov ako peňazí?
str. 5

Ideologický spor
str. 6

Dva mosty a jeden Brusel
str. 6

Znevýhodnení a znevýhodnenejší
str. 7

Čo nás stoja štátne weby?
str. 8

Na lepšie zajtrajšky
str. 10

Revolúcia daňových škrtov
str. 11

Gastrolístky sú komplikácia
str. 11

Editorial

Richard Ďurana

Február bol mesiacom najdrahšej olympiády v histórii ľudstva (za vynaloženú sumu by sa dalo spraviť 20 vesmírnych letov na Mars s výskumnými robotmi), nových nepokojov a obetí na Ukrajine a vo Venezuele. Olympiáda nám priniesla len osminu medailí, ktoré vybojovali susedia z Česka a skorý návrat našich hokejistov znamená, že prezidentská kampaň našťastie nedostane hokejovú pachuť.

Každý by chcel vidieť svetlejšie zajtrajšky. Nie je tomu inak ani v analytických úderkách na ministerstvách financií naprieč celou Európou ktoré chronicky nadhodnocujú budúce ekonomické rasty. O tom, aké to má negatívne dôsledky na zostavovanie verejných rozpočtov, píšeme v článku *Na lepšie zajtrajšky*.

Mediálny priestor rozvíril pred každoročným stretnutím v Dohu ku klimatickým zmenám report britskej charitatívnej organizácie Oxfam, podľa ktorej 85 najbohatších vlastní to, čo 3,5 miliardy ľudí. Samozrejme s návrhom na účinnejšie prerozdelenie existujúceho bohatstva. Na túto správu sme článkom, ktorý sa pokúsil tento silno zarytý mýtus vyvrátiť, reagovali aj my. Nájdete ho na strane 2. Ako v ňom píšeme, prerozdelením neznížime svetovú chudobu, akurát znížime svetové bohatstvo. Rovnako v ňom opakujeme, že svet a hospodárstvo nie je hra s nulovým súčtom, teda že neplatí tvrdenie, že ak niekto zbohatne, iný musí schudobnieť. Bohatstvo sa neustále vytvára.

Viackrát sme komentovali jeden z najzásadnejších okamihov histórie eura, ktorým bol sľub guvernéra Európskej centrálnej banky Maria Draghiho spraviť pre uhasenie požiaru v Eurozóne všetko, čo bude nutné (nakúpiť v prípade potreby neobmedzené množstvo dlhopisov problémových krajín). Je to

protiústavné, či nie? Zdá sa, že je aj nie je. Píšeme o tom v článku *Sľub ECB je (i)legálny*. Diani v Eurozóne sa venujeme aj v ďalšom článku s názvom *Talianske finančné finty*, v ktorom odhalíme, ako talianske komerčné banky zázračne z noci do rána zbohatli o 7,5 miliárd eur.

Na konci januára **INESS organizoval veľkú konferenciu venovanú anuitnej novele zákona o dôchodkovom sporení**. Podujatie bolo logickým pokračovaním hromadnej pripomienky k tejto novele, ktorú sme iniciovali na sklonku minulého roka. Na konferencii vystúpili experti a tiež zástupcovia všetkých dôležitých politických strán. Cieľom konferencie bolo zhodnotiť prínosy a riziká anuitnej novely s osobitným dôrazom na možnosť programového výberu. Podrobnejší report z podujatia nájdete na strane 12 alebo na adrese: <http://www.iness.sk/2pillar/>. V čísle tiež nájdete ďalšie texty, v ktorých vysvetľujeme dôvody pre zastavenie návrhu na obmedzenie sporiteľov k svojim úsporám, resp. v nich uvádzame alternatívy k návrhom ministerstva.

Odbory nikdy nespia. Najmä v otázkach minimálnej mzdy sú mimoriadne aktívne v navrhovaní opatrení s deštruktívnym dopadom nielen na podniky, ale aj samotných zamestnancov. Po aktuálnom 14 eurovom zvýšení minimálnej mzdy od nového roka vyrukovali s ďalším nápadom, a to rovno zvýšiť minimálnu mzdu na takmer 500 eur. Nápadu sa venujeme v článku *Odbory v ríši divov*. Prajem vám príjemné čítanie,

Richard Ďurana

Sľub ECB je (i)legálny

Juraj Karpíš

„Pravdepodobne najúspešnejšie opatrenie monetárnej politiky prijaté v poslednej dobe.“ neskromne pochválil svoje vlastné monetárne dieťa šéf ECB Mario Draghi.

Počas horúcej noci európskeho leta 2012 neplánovane počatá myšlienka „spraviť v ECB všetko, čo bude nutné“ zafungovala ako zázrak. Prísľub nakúpiť neobmedzený objem dlhopisov problematických štátov zažehnal šíriacu sa paniku na trhoch, ktoré prestávali veriť v to, že sa euro dožije puberty. Pritom túto bitku ECB vyhrala bez jediného výstrelu. Na nákup prehnitého štátneho dlhopisu sa nemusela vytlačiť jediná Draghim podpísaná 5 eurovka. Stačilo gesto a o rok a pol neskôr sú úroky na talianskych a španielskych dlhopisoch na 5

ročných minimách.

Prísľub bianko šeku trhom na ochranu nesolventných štátov od monopolného producenta peňazí je naozaj silný nástroj. Okrem ekonomickej zvrátenosti je ale problémom aj jeho (i)legálnosť. Tlačenie eur na platenie talianskych dôchodkov či španielskych hasičov? To pri zrode ECB otcovia zakladatelia z Bundesbanky práve na myslí nemali. Nemecký bankový rada preto program rovno poslal na nemecký ústavný súd.

Prípadný default Talianska alebo Španielska by ohrozil fungovanie celej únie. Do takéhoto rizika nepôjdu ani sudcovia z Karlsruhe. Situáciu vyriešili šalamúnsky. Rozhodnutie prehodili ako horúci zemiak na Európsky súdny dvor. S polohlasným

komentárom, že im príde tento krok nelegálny, keďže porušuje článok lisabonskej zmluvy zakazujúci financovanie štátov centrálnou bankou.

Kulisy Paktu stability a rastu padli, oporné stĺpy neudržateľného rastu postaveného na nízkych úrokoch v Európe odhnili. Zostal už len narýchlo uplácany pilier v podobe sľubov bez zaváhania tlačíť z ECB. Solventnosť vi-

acerých dôležitých krajín a tým aj kompaktnosť eurozóny na ňom stojí ako na strachej nôžke. Na jej povalenie určite ani len nepomyslí nikto z bankárskej a politickej triedy v Európe. Akurát Nemci si možno pripravili pôdu na to, aby v čase, keď prestanú fungovať sľuby a bude nutné vystreliť, odmietli dodať náboje.

Sme, 16.2.2014

Svet nie je koláč

Martin Vlachynský

„Len 85 najbohatších vlastní to, čo 3,5 miliardy ľudí“ zhlásili pred pár dňami noviny. Takéto titulky sa opakujú so železnou pravidelnosťou a úspešne triafajú do srdca väčšiny čitateľov. Prevládajúcim pocitom je rozhorčenie nad tým, že niekto má toľko, čo nemôže snáď v zdraví ani užiť, kým iní bojujú o každú skvyu chleba.

Úplne tomu rozumiem. Chce to vnútorné vyrovnanie tibetského lámu prijať fakt, že niekto má mnohonásobne pohodlnejší život, za ktorý neraz vďačí najmä šťastnej náhode, že sa narodil v rodine švajčiarskeho priemselníka a nie na predmestí Dháky. Volanie davov po náprave tejto situácie býva jasné – prerozdeliť!

Tu je však jeden zásadný problém – prerozdelenie nezniží svetovú chudobu, zníži len svetové bohatstvo. Toto riešenie totiž vychádza z chybného predpokladu, že svet je ako koláč. Teda že svetové bohatstvo je dané a keď si z neho niekto odkrojí väčší kus, ostatným ostanú len omrvinky. Ale bohatstvo nie je dané a nemenné, bohatstvo sa vytvára.

Za mojich mladších čias bol symbolom svetového bohatstva Bill Gates, preto použijem jeho ako príklad. Bill predajom svojho softvéru získal majetok v rádoch desiatok miliárd dolárov. Znamená to, že obral miliardy Afričanov, či Ázijcov o ich posledný majetok? Nie, Bill tie miliardy nikomu nevzal – on ich vytvoril. V istom momente boli na svete statky v hodnote X biliónov dolárov. Potom Bill naprogramoval Windows a ponúkol ho na trh. Trh zistil, že je to nesmierne užitočná vec a na miliardy kópii zavesil cenovku. Na svete boli zrazu statky v hodnote X biliónov plus Y miliárd dolárov. Z tých Y miliárd dostal

Bill veľký podiel, ale nedostal všetko. Ľudia si tovar totiž kupujú len vtedy, ak je jeho trhovacia cena nižšia ako jeho vnútorná hodnota pre kupujúceho. Časť z tých novovytvorených Y miliárd hodnoty sa tak dostalo do rúk spotrebiteľov. Bill závatne zbohatol, no o maličký kúsok zbohatli aj všetci jeho zákazníci. No nielen oni, z jeho tovarov nepriamo profitovalo oveľa väčšie množstvo ľudí, napríklad pacienti v nemocnici, ktorá vymenila papierovú databázu za Excelovú a urýchlila tak administratívu. Nikto neschudobnel preto, že Bill zbohatol.

Teraz si predstavme, že by sa Bill rozhodol po prvotnom úspechu celý svoj ešte stále relatívne nevelký (v porovnaní so súčasnosťou) majetok rozdať chudobným. Keďže jeho majetok pozostáva najmä z akcií, každému obyvateľovi Afriky by dal jednu akciu Microsoftu. Ako by im to pomohlo? No samozrejme nijak. Ak by si tú akciu nechali, Microsoft by pre gigantickú roztrieštenosť vlastníkov skôr či neskôr skrachoval a im by ostal v ruke bezcenný papier. Ak by všetci tú akciu predali, zvýšili by tým len množstvo peňazí v Afrike a spustili rast cien, ale nijak by nestúpila ich kúpna sila. Nehovoriac o tom, že

obrovská hodnota, ktorú Microsoft dodnes produkuje, by jednoducho nenastala.

Jediná cesta, ako sa vymaniť z osídliel podvýživy, chorôb a násillia je rast bohatstva a nie jeho prerozdelenie. Tomu napomôže, ak sa budú produktívni venovať produktivite. Ak by Bill naďalej zapriahal svojho biznisového génia, pre svet by bol prospešnejší ako keď rozdáva (hoci nikomu neuberám právo na dôchodok a filantropický relax). A nielen Bill, ale všetci ľudia, pretože okrem ľudí v kóme je každý človek schopný tvoriť bohatstvo, aj keď možno milión krát menšie ako Bill. Chudobe pomôžeme odstránením ciel, regulácií a taríf na ich produkciu (haló, humanisti v Bruseli!) a odvrhnutím vládcov, ktorí tretí svet škrtia svojimi výstrelkami.

Na svet všetci prichádzame s holým zadkom. Až dobre fungujúce hospodárstvo nám naň potom nacapí plienku. Kapitalizmus je systém vynikajúci v tom, že slobodní ľudia v ňom dokážu tvoriť hodnoty veľmi rýchlo. Máme príklady krajín, ktoré sa z osudu tretieho sveta dokázali vymaniť za jednu generáciu a vždy to boli krajiny, ktoré najskôr tvorili a až potom prerozdievali (ak vôbec).

Už počujem vaše námietky, ako vravia naši anglo-saskí priatelia, disclaimer. Časť boháčov netvorí, ale parazituje. Sú to tí, ktorí svoj majetok vybudovali na predražených štátnych zákazkách, či na prednostnom prístupe k čerstvým peniazom z centrálnych bánk. Ale týchto väčšie prerozdelenie nezraží na kolená, práve naopak – oni totiž z neho profitujú.

Hospodárske noviny, 26.1.2014

Odbory v ríši divov

Ján Dinga

Čert nikdy nespí. Zdá sa, že odborári tiež nie. Po nedávnom 14 eurovom zvýšení minimálnej mzdy totiž prišla KOZ s ďalším nápadom, ako prilepiť slovenským zamestnancom.

Zvýšiť minimálnu mzdu na takmer 500 eur. Cieľom by malo byť dosiahnutie hranice 60 % priemernej mzdy, ktorú vo svojich materiáloch spomína aj Medzinárodná organizácia práce.

Minimálne mzdové náklady na zamestnanca by tak na Slovensku stúpili o astronomických 200 eur, tj. o 40 %. Nápad sa pozdáva aj premiérovi Ficovi, ktorý však dodal, že okrem zamestnancov treba brať ohľad aj na firmy. Nie sú to však firmy, ktoré by v prvom rade týmto opatrením utrpeli. Na zreteli treba mať najmä pracujúcich (a nezamestnaných), ktorých by toto opatrenie poškodilo.

Majiteľ firmy by totiž akurát zistil, že pri vysokej minimálnej mzde skutočne nepotrebuje dve upratovačky. Kiná a divadlá by pri novej kalkulácii prišli k záveru, že namiesto vyplácania miezd zamestnancom sa zamýšľaná investícia do predajných automatov a lepších internetových služieb konečne oplatí. To isté platí pre hypermarkety, ktoré časť svojich zamestnancov nahrádzujú automatický-

mi pokladňami už dnes. Stroje totiž na rozdiel od ľudí nepoberajú mzdu, dovolenku ani gastrolistky, nebývajú choré ani unavené. Zvyšovanie minimálnej mzdy je preto dôležitým stimulom nahrádzania zamestnancov automatizovanými strojmi.

Zaujímavou je aj snaha dosiahnutia aritmetickej 60 % úrovne priemernej mzdy. Táto úroveň v Prešovskom či Nitrianskom kraji pokryje okolo 75 % tamojších zamestnancov. Na Slovensku pritom máme v zamestnaneckom pomere 2 milióny ľudí. Z údajov Sociálnej poisťovne vyplýva, že približne 30 % z nich zarába do 500 eur v hrubom, teda okolo 600-tisíc osôb. Z minuloročnej štúdie INESS vyplynulo, že minimálna mzda priamo ovplyvňuje mzdy vyše 100-tisíc zamestnancov.

Takéto opatrenie by preto mohlo pripraviť o prácu státisíce ľudí: ak firma so stovkou šičiek či montážnych pracovníkov hospo-

dári s 2 % - 3 % maržou, skokové navýšenie mzdových nákladov o 40 % privedie firmu do bankrotu rýchlejšie ako každoročná snaha vlády zvyšovať efektívne daňovo-odvodové zaťaženie podnikateľov. Keďže vysoká minimálna mzda pripraví o prácu vysoký počet výhradne nízkopříjmových zamestnancov, priemerná mzda paradoxne výrazne vzrastie. Priemer nám už nebudú „kaziť“ nízkopříjmoví zamestnanci, ktorých odborári úspešne odstavia z trhu práce. Nezamestnaní so mzdou 0 eur sa totiž do mzdových štatistík nerátajú.

Polepšiť by sa tak mohlo najmä mnohým nízkopříjmovým zamestnancom vo verejnej sfére, keďže ich zamestnávateľia nevyplácajú mzdy zo svojho, ale z našej spoločnej štátnej kasy. V takom prípade by však mala KOZ svoj návrh vyčísliť z hľadiska dopadu na verejné financie. Posledné plošné zvyšovanie miezd vo verejnej správe o 16 eur (resp. učiteľom o 42 eur) nás bude stáť dodatočných 130 miliónov eur. Rozpočet bude pritom (ak všetko pôjde dobre) aj v tomto roku hospodáriť s vyše 2 miliardovým schodkom.

Pri interpretovaní štatistík by sme si preto mali uvedomiť dve veci: darmo je nám mať vysokú priemernú mzdu, ktorú takmer nikto nezarába. Podobne ako minimálnu mzdu, za ktorú si už dnes nevie nájsť prácu 400-tisíc ľudí.

Sme, 27.1.2014

Porovnanie

Prázdné obydlia v EÚ

Vstup do eurozóny a s ním zviazaný prílev kapitálu do dovtedy periférnych krajín ako Španielsko, Portugalsko či Írsko. Tieto peniaze sa v mnohých krajinách uchytili najmä v stavebníctve, kde spôsobili náhly a prudký stavebný boom.

S príchodom krízy prišlo aj vytriezvenie a spľasnutá bublina zanechala viac ako 12 miliónov prázdnych bytových jednotiek naprieč Európou. Tie sú koncentrované v zopár

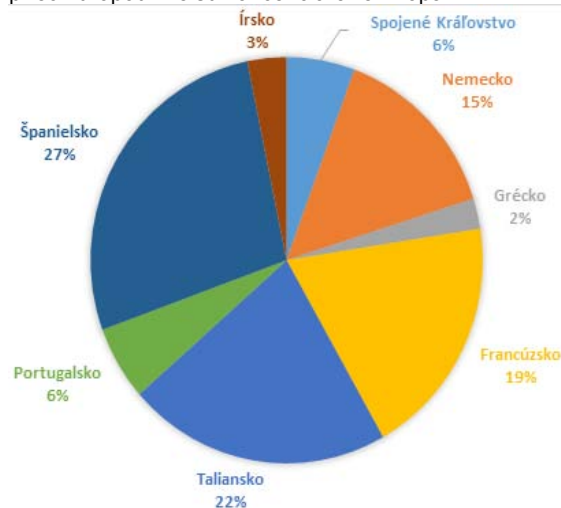
štátoch, najmä v Španielsku.

V koláčovom grafe vidíte podiel jednotlivých štátov na celkovom počte prázdnych bytových jednotiek. Stĺpcový graf ukazuje počet prázdnych jednotiek na 1000 obyvateľov. Kým v celkovom množstve víťazí Španielsko, v pomere k počtu obyvateľov je až druhé za Írskom a tesne po ňom nasleduje Portugalsko. V Španielsku je prázdnych 14% obydľí - ako keby sa v Bratislave vyprázdnil kompletne celý Ružinov a podobne pomerné

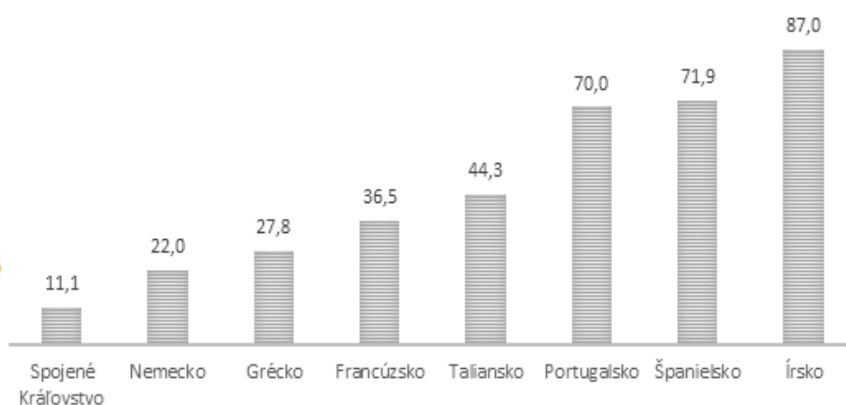
časti v každom jednom slovenskom meste a dedine. Španielsko má ku tomu ešte ďalšieho pol milióna rozostavaných a opustených jednotiek.

Upozorňujeme však, že neexistuje žiadna unifikovaná centrálna štatistika prázdnych bytových jednotiek v Európe, preto je treba presnosť a najmä porovnateľnosť týchto dát brať s rezervou.

Zdroj: The Guardian

Počet prázdnych jednotiek na 1000 obyvateľov

INESS Policy Notes

INESS Policy Note 3/2013 Atómová hrozba <http://goo.gl/rCLFmG>

INESS Policy Note 2/2013 Minimálna mzda <http://goo.gl/D0h7dB>

INESS Policy Note 1/2013 Investičné stimuly <http://goo.gl/j1bvH>

INESS Policy Note 5/2012 Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť <http://goo.gl/lqRcY>

INESS Policy Note 4/2012 Ako znižovať výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy <http://goo.gl/1JMb9>

INESS Policy Note 3/2012 Penzijný systém, kam SMERuješ? <http://goo.gl/SQrls>

Dobrá či zlá deflácia?

Martin Vlachynský

V Hospodárskych novinách zo dňa 24.1.2014 som reagoval na anketovú otázku ohľadom hrozby deflácie. Keďže z printu vypadla dôležitá druhá polovica odpovede, tu ju nájdete v plnom znení.

Trvalý mierny pokles cien je znakom zdravej ekonomiky. Ľudia sa učia produkovať neustále efektívnejšie, s menšími nákladmi. Prv na konštrukcii jedného automobilu museli pracovať desiatky ľudí stovky hodín, dnes ich fabrika vychlí za deň tisíce. Klesajúce ceny z dôvodu rastu produktivity neznamenajú, že ľudia prestanú tovar kupovať - vidíme to denne na telefónoch, LCD televízoroch, či na dovolenkách. Skvelým príkladom je aj v súčasnosti populárna mena Bitcoin. Jej dolárová hodnota prudko narástla (teda ceny tovarov vyjadrené v btc

sa prudko prepadli), zároveň ale prišlo k veľkému nárastu používania Bitcoinu pri transakciách v reálnom svete.

Existuje tu však aj riziko v podobe inej deflácie. Súčasný monetárny systém postavený na frakčnom centrálnom bankovníctve umožňuje šokovo meniť peňažnú zásobu.

Ešte väčší problém je, že monetárne autority majú nad týmito zmenami len čiastočnú kontrolu. Dnes sme v situácii, keď stovky miliárd nových peňazí skončili „zamrznuté“ v rezervách vystrašených komerčných bánk, hoci to nebol úmysel regulátorov. Ak by prišlo k reťazovému krachu veľkých finančných inštitúcií, tak by mohlo prísť k náhlemu „zmiznutiu“ zásadnej časti peňažnej zásoby, čo by malo nepríjemné dôsledky pre reálnu ekonomiku. Na druhej strane, ak sa budeme snažiť tomuto zabrániť tlačím peňazí, môže prísť k opačnému extrém, prudkej inflácii. To sa však bavíme o dôsledku, nie príčine súčasného (budúceho) ekonomického vývoja.

iness.sk, 24.1.2014

Talianske finančné finty

Juraj Karpiš

Ani po odchode zábavného Berlusconiho z najvyšších politických postov neprestávajú z Talianska prúdiť tragi-ekono-komické správy.

Vynechajme pád 10 mesiacov starej vlády. Napríklad taliansky auditorský dvor nedávno oznámil zámer zažalovať ratingovú agentúru S&P za zníženie ratingu krajiny a s tým súvisiace škody vo výške 234 miliárd eur. Agentúra totiž podľa auditorov v posudzovaní bonity talianskeho štátu nezohľadnila jeho „históriu, umenie a prírodné scenérie“. Babráci z S&P určite zabudli aj na to, že nie Nemeck ale Talian vymyslel podvojnú účtovníctvo a práve Taliansko je kolískou moderného finančnictva. Na to by sme ale nemali zabúdať ani my v eurozóne. Talianske finančné finty sa totiž cez euro týkajú aj nás.

Svoju kreativitu v narábaní s peniazmi Taliani predvádzali od nepamäti. Napríklad pri plnení maastrichtských kritérií potrebných na zavedenie eura. Ešte koncom deväťdesiatych rokov podliezli prekážku v podobe maximálnej výšky deficitu verejných financií aj vďaka vysokej dani z príjmu z predaja zlata. Voči zníženiu deficitu príjmom z daní z ozajstných predajov samozrejme ťažko niečo namietajú. Akurát v tomto prípade si talianske štátne zlato predávali navzájom iba úradníci, konkrétne talianske ministerstvo financií talianskej centrálnej banke.

Tamajšia centrálna banka aj dnes robí čo môže. Talianske komerčné banky sú na tom naozaj zle. Kríza im priniesla kopu strát, stagujúca ekonomika zvyšuje už tak ob-

rovské množstvo nesplácaných úverov. V takomto prostredí sa ťažko hľadá súkromný hlupák, ktorý by pomáhal rekapitalizovať vyhladované banky zo svojich peňazí. Ale bieda a nepohoda boli vždy matkami inovatívnych riešení. Peniaze treba hľadať tam, kde sú a nie na skupom trhu alebo vydrancovanom ministerstve financií. Najlepšie ísť rovno tam, kde vyvierajú.

Keďže centrálna banka slúžia okrem štátu najmä komerčným bankám, tieto sú dodnes v mnohých krajinách aj jej akcionári. Tak je to aj v Taliansku. S týmito akciami sa ale neobchoduje a s nimi spojené vlastnícke práva sú naozaj obmedzené. Akcie preto doteraz len nečinne oddychovali na súvahách talianskych bánk. Pre pochopenie zápletky je dôležité, že ešte v starých cenách z tridsiatych rokov 20. storočia. Podľa nich je cel-

ková cena Bank of Italy smiešnych 156 000 eur. Práve táto kuriozita inšpirovala ďalšiu taliansku finančnú fintu. Prečo centrálnu banku nepreceniť „realistickejšími“ cenami? Vďaka kapitálovému zhodnoteniu tak zo dňa na deň záračne poskočí vlastný kapitál bánk, ktoré akcie držia. Bez práce a nutnosti riskovať kožu na otvorenom trhu. Talianski experti novú cenu odhadli na šťavnatých 7,5 miliardy eur. Bolo už len treba presvedčiť ostatných v ECB, že ide o legitímnu operáciu. Proti tomuto progresívnemu nápadu si trochu pohundrali zase iba nemeckí centrálni bankári (kto iný), no nakoniec prešiel. Taliansky parlament celú operáciu ešte vylepšil a pri schvaľovaní zákona stanovil strop na maximálny podiel akcií, ktoré môže držať jedna komerčná banka. Nadbytočný podiel budú musieť (povedzme si na rovinu, že veľmi ochotne) banky ako Intesa a UniCredit, ktoré vlastnia 42 a 22% podiely, do troch rokov predať späť centrálnej banke. Vďaka novej cene zarobia na transakcii 2,3 resp. 1,15 miliardy eur. Naprázdno nevyjde ani talianska štátna kasa, ktorej uvedené banky odvedú daň zo zisku z kapitálového zhodnotenia vo výške 0,9 miliardy eur. Tie sa určite zídu pri veľmi problematickom plnení európskych fiškálnych cieľov.

Aj banky syté, aj rozpočet celý. A potom, že v ekonomike neexistuje obed zadarmo. Centrálna banka neustále dokazujú opak. Alebo sme niečo zanedbali?

ť. týždeň, 15.2.2014

Cena štátu

Cena štátu

Šesť zo siedmych základných fondov Sociálnej poisťovne skončilo podľa rozpočtu SP v minulom roku vo výrazných prebytkoch. Celkové príjmy týchto šiestich fondov dosiahli 2,79 mld. eur, ich prebytky dosiahli 1,18 mld. eur.

Keďže drvivú väčšinu príjmov šiestich fondov tvorí poistné od ekonomicky aktívnych osôb (93 %), poistenci v praxi zaplatili do fondov výrazne vyšší objem prostriedkov, ako bolo nutné na uspokojenie nárokov, ktoré sa z nich poskytovali (napr. nemocenské a úrazové dávky, či poistenie v nezamestnanosti).

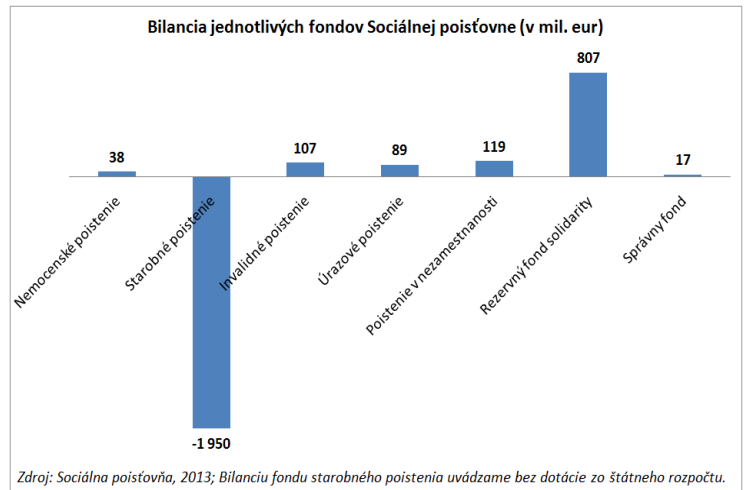
Všetky prebytky sa však používajú na vykrytie straty najväčšieho fondu, ktorým je fond starobného poistenia. Kým uspokojenie nárokov z tohto fondu stálo v minulom roku 4,99 mld. eur, príjem vo forme poistného od ekonomicky aktívnych osôb dosiahol len 2,64 mld. eur. Prebytky ostatných fondov tak sanovali časť tohto rozdielu. Len rezervný fond solidarity, ktorý je každoročne celý používaný na tento účel, prispel sumou vyše

800 mil. eur.

Keďže prebytky ostatných fondov nepokryjú celú stratu fondu sociálneho poistenia, sanujú zvyšok tejto „diery“ daňoví poplatníci z daní. Dotácia zo štátneho rozpočtu do fondu starobného poistenia tak dosiahla v minulom roku 715 mil. eur vďaka návratu časti sporiteľov, v roku 2014 už má vzrásť na 1 062 mil. eur. Sociálna poisťovňa záro-

veň v tomto roku plánuje postúpiť 432 mil. eur sporiteľom do II. piliera na súkromné dôchodkové účty. Hoci je vysoké odvodové zaťaženie prekážkou vzniku nových pracovných miest, odvody sú o takmer 10% nižšie (bez vplyvu 2. piliera), ako by mali byť, aby poisťovňa fungovala bez nutnosti dotácie zo štátneho rozpočtu.

www.cenastatu.sk

Výdavky štátu

Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva má napomôcť slovenskému agrosektoru finančnými injekciami z verejných zdrojov a zlepšením prístupnosti k fondovým prostriedkom EÚ. V roku 2014 bolo na Akčný plán vyčlenených 607 mil. eur (vrátane bežnej podpory sektora), pričom táto suma má v najbližších rokoch narastať. Financovanie je zabezpečené z európskych fondov, do ktorých však prispievajú aj slovenskí daňoví poplatníci.

Cieľom plánu je zvýšenie produkcie v živočiš-

nej aj rastlinnej výrobe, ochrana poľnohospodárskej pôdy, či zvýšenie zamestnanosti. Ministerstvo pôdohospodárstva tak plánuje v najbližších dvoch rokoch podporiť 850 pra-

covných miest za 2 milióny eur (2 670 eur na jedno pracovné miesto). Akčný plán tiež uvádza zámer do roku 2020 zvýšiť početnosť prasníc o 30 000 kusov a hydiny o 885 737 kusov.

Okrem neefektívnych dotácií sa materiál zaoberá aj detailmi dlhodobého projektovania výroby dotovanej stovkami miliónov eur z verejných zdrojov. Sektor poľnohospodárstva stále evokuje časy plánovania charakteristické pre minulé storočie.

Je viac dlhov ako peňazí?

Martin Vlachynský

„Na svete je viac dlhov, ako peňazí na ich splatenie!“ Toto tvrdenie v rôznych menších obmenách dlhodobo koluje Internetom. Prezентuje ho napríklad aj hnutie Positive-Money (ktoré správne pomenováva niektoré problémy, ale navrhuje riešenia, ktoré by ich ešte viac prehĺbili).

Je to tvrdenie pravdivé? Nie. Je nezmyselné. Peňažná zásoba nemá žiadnu súvislosť s možnosťou splatiť dlh. Dlh je totiž príslubom odovzdať budúcu produkciu. Peniaze sú len mernou jednotkou tejto produkcie, nie jej podstatou. Situácia, kedy je dlh vyšší ako množstvo peňazí v obehu môže nastať úplne jednoducho a nijak nesúvisí s frakčným bankovníctvom. Príklad:

Ostrov Ukulele je izolovaný a má 10 obyvateľov. Ako peniaze sa používajú mušle a v

tomto momente má každý obyvateľ 5 mušlí v peňaženke. Peňažná zásoba je teda 50 mušlí. Domorodec Bendžo chytí krásneho papagája a ponúkne ho na predaj. Papagáj je skutočne výnimočný a tak si za neho vypýta 100 mušlí. Domorodkyňa Fujara si papagája obľúbi a rozhodne sa ho kúpiť na dlh (má len 5 mušlí), s čím Bendžo súhlasí. V

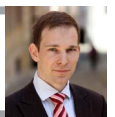
DID YOU KNOW THIS?

If all the money in the world were used to repay the banks that had created it, there would be no money left in circulation and we would still owe the banks!

tom momente je dlh na ostrove 100 mušlí a peňažná zásoba 50 mušlí. Je to nejaký problém?

Nie. Fujara si dohodla splátkový kalendár. Každý deň chodí zbierať kokosové orechy a predáva ich ostatným. Mesačne si tak zarobí 10 mušlí, z ktorých 5 odovzdá Bendžovi. On sám od nej dokonca niekedy nakupuje. O 20 mesiacov má papagája splateného. Alebo sa stane, že Fujara ochorie a prestane splácať. V tom prípade pošle Bendžo siláka Bakuľu, ostrovného exekútora, aby jej zhabal bedrovú rúšku a šimpanziu lebku. Následnou akciou týchto predmetov si uhradí časť dlhu a zvyšok odpíše ako nevyžiteľný. Fujara nedopadla dobre, ale množstvo fyzických peňazí v obehu v tom nehralo rolu. V ekonomike je totiž dôležité aj to, ako rýchlo peniaze obiehajú.

Bendžo by teoreticky mohol začať zadržiavať mušle u seba. Počet mušlí v obehu by sa znížil, čomu by ostatní obyvatelia museli čeliť zrýchlením obehu ostatných mušlí a/alebo znížením cien svojich tovarov a služieb na trhu. Ak by Bendžo pokračoval v hromadení mušlí (čo je nepravdepodobné, keďže Fujara by v istom momente zdefaultovala na dlh), skôr či neskôr by si ostatní obyvatelia museli nájsť alternatívnu menu. No Bendžo by

toto robil, len ak by bol blázon. Mušle ukryté v chalúpkach mu nenesú žiaden úrok a kým by ostatní domorodci rozvíjali deľbu práce, on by bol odkázaný na autarkiu – musel by si sám všetko loviť, zbierať aj stavať. Ak by donútil obyvateľov až ku zmene meny, stal by sa úplným žobrákom, keďže by jeho kôpka mušlí stratila monetárnu hodnotu.

Skutočným problémom by bolo, ak by sa na ostrove zjavil šaman, ktorý by vyrábal mušle

z blata, prehlásil ich za platné a pod hrozbou rany šamanskou palicou by ostatných donútil ich používať. Každý mesiac by ich vyrobil určité množstvo (podľa konštelácie hviezd) a dal ich svojim kamarátom, aby ich minuli. Títo kamaráti by si za ne nakúpili časť zásob kokosových orechov a zodvihli tak ceny ostatným. Ale to už je iný príbeh z monetárnej knihy džungle.

iness.sk, 21.1.2014

Ideologický spor

Radovan Ďurana

Experti sú expertmi často aj preto, že svoje pocity a ideologické východiská dokážu verejnosti predávať ako nespochybniteľné logické argumentácie. Stačí si podrobne pozrieť argumenty pre a proti obmedzeniu výplaty úspor sporiteľov.

Družstvo expertov, ktorým sa nepáči možnosť prístupu k úsporám, usilovne hľadá náboje do diskusie, ktoré sú však len tvrdeniami. Niekedy aj nepravdivými. II. pilier je vraj dôchodkový a teda by mal slúžiť na dôchodok. Keď si dôchodca z úspor kúpi auto, ktoré používa počas celého dôchodkového veku na jazdu na záhradku, to nie je výdavok na dôchodok? Sporitelia sú vraj daňovo zvýhodnení, preto si nesmú svoje úspory vybrať naraz. Rovnako sú však daňovo zvýhodnené všetky dôchodky z prvého piliera. Nebezpečenstvom je tiež, že sporitelia prevedú svoje úspory na deti, a potom budú žiadať o štátom dotované sociálne služby. Okrem toho, že v domovoch dôchodcov je zhruba 1-2% všetkých dôchodcov (čiže ide o jav zriedkavý), nič nebráni testovaniu majetku a príjmov celej rodiny, tak ako je to v iných vyspelých krajinách, napr. v Rakúsku. Finančná gramotnosť je na Slovensku taká biedna, že sporitelia by svoje úspory na druhý deň

prehrali v kasíne, v lepšom prípade nakúpili 50 panvík od šmejdiv. Nechajme bokom skutočnosť, že napríklad viac Slovákov si je vedomých, že ich inflácia okráda, ako investične zdatných Američanov. Nie, Slováci nie sú zdatní vo finančnej matematike, polovica z nich netuší, čo je to zložené úrokovanie. Ale to neznamená, že sa správajú nezodpovedne. Nezodpovednosť znamená zadlžovať sa nad rámec svojej schopnosti splácať. Exekúcie má na svojom dôchodku priemerne 15 000 dôchodcov, to je iba 1,5% ich celkového počtu. Len zhruba 0,3% výdavkov na starobné dôchodky bolo exekvovaných. Pre porovnanie, ročne je na Slovensku realizovaných cca 600 tisíc exekúcií. Sú slovenskí dôchodcovia nezodpovední?

Bez ideológie samozrejme nie je ani družstvo na opačnej strane ihriska. Jeho prvým východiskom je, že úspory sú súkromným majetkom, ktoré vznikli na základe príjmov sporiteľa. Sú to ich peniaze, nie peniaze, ktoré patrili štátu a ten im „dovoliť“ si odvody ukladať na účet. Dotácia výpadku príjmov Sociálnej poisťovne z daní pritom nie je príjmom sporiteľov, ale investíciou poistencom a sporiteľov do udržateľnosti I. piliera v budúcnosti. Sporitelia pritom na tento účel

platia podstatne viac, lebo sa im dôchodok z I. piliera kráti vo vyššej miere, ako by zodpovedal pomeru zaplatených odvodov. Druhým východiskom je neznalosť informácií a úžitku. Prečo by mal byť mesačný dôchodok v rovnakej výške optimálne riešenie pre všetkých? Pokiaľ existuje možnosť ponechať voľbu, ako utrátiť úspory podľa vlastných potrieb (na rozdiel od I. piliera), prečo by sme ju mali sporiteľom zobrať? Len preto, že v I. pilieri táto možnosť nie je? Tretím predpokladom je zodpovednosť. Zodpovednosť aj finančná gramotnosť sa nedá vybudovať bez rizika straty. Investovať sa v škole nikto nenaučil. Občan, ktorý pozná náklady nezodpovedného správania je občanom, ktorý vidí aj za pozlátko volebných sľubov.

Diskusia o prístupe k úsporám je preto diskusiou o miere paternalizmu štátu. Je to ideologický spor, kde na jednej strane stojí opatrujúci štát s drahým verejným sociálnym systémom a na druhej strane samostatní občania maximalizujúci svoje ciele, no žijúci s rizikom, že môžu padnúť na dno aj vlastným pričinením.

Sme, 11.2.2014

Dva mosty a jeden Brusel

Martin Vlachynský

Už viac krát sme sa v našich textoch snažili vyvrátiť mýtus, že eurofondy sú peniaze zadarmo. V skutočnosti nedostávame pe-

niaze, ale často zbytočné, alebo minimálne otáznе projekty, ktoré si vyžadujú na dofinancovanie nemalé zdroje priamo z našich

vreciek. Tieto by neraz bolo možné využiť oveľa rozumnejšie.

Skvelý príklad ponúka moje rodné mesto. Jediný most cez Váh pre automobilovú dopravu, tzv. Krajinský most, bude v Piešťanoch kvôli opravě na dva mesiace kompletne uzavretý. Most je dlhodobo vo veľmi zlom stave, no most nebude rekonštruovaný, keďže náklady by dosiahli okolo dvoch miliónov eur, ktoré samospráva nenašla. Oprava za zhruba 215 000 eur má vyriešiť len menšie problémy (najmä nedostatočnú šírku mosta).

Ironické je, že mesto sa v tom istom čase chystá požiadať o grant z eurofondov (teoreticky až do výšky 2,5 milióna eur) na rekonštrukciu vedľajšieho „kúpeľného“ Kolonádového mosta, ktorý je určený pre peších. Ten bol pritom nedávno rekonštruovaný a je v

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

podstatne lepšom stave ako Krajinský most. Peniaze majú okrem iného slúžiť na prebudovanie obchodíkov umiestnených na moste na mini galériu (davy ľudí prúdiace do neďalekej existujúcej galérie si môžete pozrieť na live kamere tu), či mini múzeum.

Tie peniaze by sa oveľa viac hodili na rekonštrukciu cestného mosta. Ale bruselské regule nepustia, budú smerované tam, kam povie úradník v Belgicku, nie tam, kam treba. Hlavne, že sú „zadarmo“. A Slovensko sa tvári, že kapitálovo investuje.

Pozn: Pôvodne bol navrhnutý dočasný pontónový most (ako sa už raz stalo začiatkom 90. rokov), no tento návrh pre nedostatok financií padol. Automobilisti z časti mesta a obcí na ľavom brehu Váhu budú nútení prechádzať rieku buď cez 25 kilometrov vzdialený most v Hlohovci (ktorý je takisto vyťažený a v zlom stave), 11 kilometrov vzdialený diaľničný most, alebo 23 kilometrov vzdialený most v Novom meste nad Váhom. Tí bez auta majú problém.

Veľmi dobré zhrnutie 10 škodlivých účinkov eurofondov nájdete v tomto blogu Michala Kravčíka.

1. Zdroje z fondov EÚ sa stali hlavnými zdrojmi rozvoja obcí. V žiadnom prípade dnes ne-

môžu byť vnímané ako doplnkové (pritom ale tak boli definované).

2. Za rozhodujúce znaky rozvoja sú občanmi aj politikmi považované objekty infraštruktúry. Z nástroja (podmienky) rozvoja boli povýšené na cieľ. Rozvoj človeka a medziludských vzťahov sú v úzadí záujmu.

3. Pri dlhších rozhovoroch (asi 200 hodín riadených rozhovorov) sa ale všetci priznávajú, že tento hodnotový systém im nevyhovuje, tlačí ich však takto nastavený systém z vonkajšieho prostredia.

4. Obce nemôžu svoj rozvoj rozvíjať cielene. Nevedia, na ktorú oblasť práve „dostanú“ peniaze. Či to bude naozaj priorita, alebo

menej významný cieľ.

5. Občania nadobudli dojem, že prostriedky z fondov EÚ sú zadarmo, teda akýmsi darom, u ktorého efektívne využitie nie je dôležité

6. Obce vynakladajú finančné prostriedky aj na projekty, ktoré sa ukážu ako zmarené.

7. Neskutočný priestor na korupciu a niekoľko krát predražené projekty. Ak by tieto peniaze išli priamo do rozpočtu obcí, tak obce by sa orientovali na lacnejšie, inovatívne technológie aj s vytváraním pracovných príležitostí priamo v obci, čím sa posilňuje podpora lokálnej ekonomiky.

8. Vopred, od zeleného stola, nastavené, prakticky nezmeniteľné podmienky, svojimi parametrami často bránia využiť inovatívne a spravidla efektívnejšie riešenia.

9. Starostovia musia venovať veľa času „budovaniu vzťahov“ na rôznych úradoch a menej času im zostáva na budovanie vzťahov a rozvoja myslenia v komunite, čo by malo byť ich hlavnou úlohou.

10. Skutočná hodnota dosahovaných efektov je vždy ďaleko nižšia ako konečná cena realizácie.

iness.sk, 31.1.2014

Plytvanie

Slovenskí colníci zaistili a spálili takmer 33-tisíc párov topánok a 473 kusov textilu s falošnými ochrannými známami. Štát pritom každomesačne z verejných zdrojov vypláca vyše 180-tisíc dávok v hmotnej núdzi, ktoré majú pokryť základné potreby poberateľov vrátane stravy či oblečenia.

K humanitárnemu využitiu nedošlo aj kvôli rozhodnutiu súdu, ktorý nevydal právoplatné rozhodnutie, že zaistený tovar bol falzifi-

kátom. Hovorkyňa Finančnej správy obhajovala zničenie tovaru aj tým, že „likvidáciou sa zároveň zo strany colníkov zabránilo potenciálnemu nebezpečenstvu ohrozenia zdravia a bezpečnosti spotrebiteľa z dôvodu, že falzifikáty môžu obsahovať karcinogénne látky spôsobujúce rakovinu.“

Znevýhodnení a znevýhodnenejší

Veronika Sokolová

Slovensko chce Akčným plánom rozvoja pôdohospodárstva podporiť zamestnávanie v agrosektore pre znevýhodnených až značne znevýhodnených.

Sú to napríklad ľudia bez strednej školy, tí, čo majú viac ako 50 rokov či nezamestnaní viac ako dva roky.

Zamestnávateľia by mali na nich dostávať dotáciu vo výške 50 percent mzdy vrátane odvodov na zamestnanca počas jedného roka až dvoch rokov.

V pláne sa ráta so zamestnaním 850 ľudí počas roka 2014 a 2015. Vytvorenie 850 miest má stať vyše 2 miliónov eur. Ako dlho takéto miesta vydržia, keď doteraz prirodzene nevznikli a dotovať sa budú len rok či dva, ukáže čas.

Zamestnanosť v poľnohospodárstve, na kto-

rej výšku sa sťažuje ministerstvo v akčnom pláne, považujú za problém aj poľnohospodárske komory. Akurát z iného uhla pohľadu.

Podľa nich by farmári aj zamestnávali, ale zmenami v Zákone o sociálnom poistení sa im predražila hlavne sezónna pracovná sila.

Dohodári sa kvôli odvodom dostali takmer na úroveň zamestnancov a nielen pre farmárov sú drahší.

Sezónna práca znamená v poľnohospodárstve väčšinou zber plodín, teda pri nej netreba žiadnu špecializáciu ani konkrétne vzdelanie. Javí sa preto ako možné riešenie napríklad pre ľudí bez strednej školy, či dlhodobo nezamestnaných, ktorí si takto môžu privyrobiť. Presne tieto skupiny ľudí, ktoré by mohli pracovať na dohodu, ide teraz ministerstvo dotovať.

Keby štát nezasahoval do pracovnoprávných vzťahov medzi zamestnávateľom a dohodármi a nezávädzal im odvody, možno by dnes nebolo treba označovať toľkých ľudí za znevýhodnených.

Mali by totiž výhodu, že keď si naozaj chcú privyrobiť, môžu sa flexibilne a slobodne s

podnikateľom dohodnúť na podmienkach spolupráce.

Argumentom pre zavedenie odvodov dohodárom bolo aj to, že tým, čo na dohody robia dlhodobo, by nevznikol nárok na dôchodok. Ukazuje sa, že takto si títo ľudia nielenže nezabezpečia dôchodok, ale ani samotnú

prácu.

Namiesto dotovania mzdy vybraným šťastlivcom v sektore poľnohospodárstva by štát mohol podporiť zamestnanosť plošne zavedením odpočítateľnej odvodovej položky pre všetkých dohodárov a zamestnancov s nízkymi mzdami.

Značne znevýhodnení tak nakoniec v súvislosti s Akčným plánom zostanú hlavne podnikatelia, ktorí spolu s ostatnými daňovými poplatníkmi spoločne prispievajú na dotácie vybraným skupinám ľudí a firmám.

iness-sk, 14.2.2014

Čo nás stoja štátne weby?

Ján Dinga

Printovými médiami prebehlo v posledných týždňoch viacero správ o cenách za štátne webstránky. Podozrenia z predražených zákaziek sa objavovali aj v minulosti, zachytili sme ich napríklad tu alebo tu.

K novším prípadom patrí webstránka Kancelárie prezidenta SR, ktorá za ročnú údržbu platí takmer 13-tisíc eur. Keď sme sa snažili overiť rentabilnosť tejto údržby počtom návštevníkov webu, dostali sme u Kancelárie odpoveď, že „návštevnosť stránky je platná služba, ktorú Kancelária prezidenta SR nemá objednanú.“ Zvláštne, že sa základná služba, ktorá poskytovateľa prakticky nič nestojí, nezmesila do IT podpory v hodnote 13-tisíc eur.

Iným prípadom je nová stránka Slovenskej agentúry pre cestovný ruch (SACR). Tá dala za web podľa zverejnenej zmluvy 19-tisíc eur bez DPH. Na cenu sa zniesla vlna kritiky, keďže výzor stránky pochádza zo šablóny dostupnej za niekoľko eur. SACR sa obviňovaniu bránila tým, že „ťažiskom projektu je samotný systém webových prezentácií, ich technické a programové riešenie“.

V istom zmysle však prišlo nepochybne v prípade SACR k zlepšeniu. Stránka má celkom príjemný dizajn, je dostupná v šiestich jazykoch, mala by zvládať nárast záťaže počas mediálnych kampaní, a bola výrazne lacnejšia ako jej predchodkyňa. Slovom hovorca SACR totiž stálo vytvorenie predchádzajúcej stránky neuveriteľných 1,16 mil. eur.

Nové náklady na údržbu stránky dosahujú približne 10-tisíc eur ročne. Pri januárovom počte 85 640 návštevníkov, z čoho bolo 71 905 unikátnych (údaje nám na rozdiel od Kancelárie prezidenta SR Agentúra zaslala na požiadanie) dosahujú náklady na údržbu 1 cent na návštevníka stránky. Vzhľadom k vysokej návštevnosti stránky sa tak nejedná o vysoké náklady. Rozhodne nie oproti

510-tisíc eurám ročne, ktoré SACR podľa vlastného vyjadrenia platila za údržbu starej stránky.

Tak či onak, základný problém SACR netkvie v cene jej webstránok, ale v samotnej podstate jej činnosti. SACR je totiž štátnou príspevkovou organizáciou špecializovanou na marketing a štátnu propagáciu cestovného ruchu Slovenskej republiky. Jadrom problému preto ostáva, prečo by mal mať vlastne propagáciu Slovenska na starosti štátny úrad financovaný z daní. O tieto aktivity by sa mali prirodzene starať najmä slovenské firmy, ktoré môžu profitovať z obchodu a turistického ruchu.

Marketing je bežnou súčasťou podnikateľských aktivít a každá firma si môže sama zrať, aké sú jej benefity z takejto činnosti, a ako propagáciu zabezpečiť čo najefektívnejším spôsobom. Štátom financovaný projekt tak do istej miery predstavuje pre súkromné investície konkurenciu, ktorá nečelí riziku bankrotu.

iness-sk, 14.2.2014

V darovacej ekonomike sa stanú všetci bohatšími, aj keď HDP zostane rovnaké

Tim Worstall

V tomto období pozorujeme, že ekonomický rast nie je taký rýchly, aký bol v dekadách bezprostredne nasledujúcich po druhej svetovej vojne.

Hľadanie odpovede na otázku prečo je to tak je ako skladať puzzle: Bezprostredne po skončení druhej svetovej vojny nebola Európa v blízkosti svojich technologických hraníc a preto bol aj rast na ich dobehnutie rýchlejší. Ako nám Čína dnes ukazuje, dobiehanie môže byť rýchlejšie, ako keď sa snažíte prísť na to, ako vymýšľať nové veci, nie iba kopírovať tie staré. Existuje nekonečné množstvo ďalších špekulácií, z ktorých jedna je tá, že v poslednej dobe je za rast z časti zodpovedná neplatiaca časť ekonomiky. Príkladom je open source a organizovaná spolupráca v oblasti softvéru.

Tu je zaujímavý dokument, ktorý sa pokúša vyčíslieť hodnotu jedného z takýchto projektov, neziskovej organizácie poskytujúcej softvér Apache.

Štandardné princípy merania HDP porovnávajú ceny voľných tovarov k ich najbližším

substitútom, ktoré v prípade Apache pochádzajú od firmy Microsoft. Použitím tohto prístupu bolo odhadnuté, že používanie produktov Apache v USA potenciálne predstavuje od 2 do 12 miliárd dolárov. Pokročilé funkcie Apache poskytujú dôvody domnievať sa, že odhad bude bližšie k vyššiemu číslu, ale súčasné metódy neumožňujú určiť jedno číslo. Je to veľa? Je to niečo medzi 1,3 až 8,7 percenta kusov spotrebiteľsky baleného softvéru v súkromných fixných investíciách v USA. To vyzerá celkom dosť, špeciálne pre jeden kus softvéru.

V porovnaní s ekonomikou v hodnote 15 biliónmi dolárov ročne to nie je veľa, ale to nie je naozaj to, s čím sa môžeme porovnávať. Existuje mnoho podobných projektov, z ktorých profitujeme bez toho, aby sme za ne museli platiť.

Tieto čísla sú dosť podhodnotené. Ohodnotenie Apache by malo byť také, za koľko by stálo dostať rovnaké služby od alternatívneho výrobcu (od Microsoftu). Ale samozrejme táto alternatíva je vyrobená lacnejšie kvôli tomu, že čelí konkurencii produktu, ktorý je

zadarmo. A to nie je všetko: stále podceňujeme prínos takéhoto výrobku.

Pretože skutočným doplnením bohatstva národov je v skutočnosti hodnota úžitku, ktorú získavame so všetkého: ako s definíciou Smithovej teórie hodnoty odvodenou od práce. Ekonomické štatistiky nás zavádzajú: existuje oveľa viac bohatstva v týchto dňoch, ako sa skutočne uvádza v peňažných transakciách prídiach v ekonomike. Apache, MySQL, vyhľadávač Google, sú súčasťou toho. Ale myslíte si, že efektom pádu cien telekomunikačných služieb v posledných desaťročiach je to, že sa ekonomika znižuje a že sme chudobnejší v dôsledku toho, že si kvôli transatlantickému hovoru nemúsime vziať druhú hypotéku?

Aspoň časť z toho, čo pozorujeme a čo sa deje okolo nás je funkciou toho, že nemeráme to, čo sa deje veľmi dobre.

Článok bol publikovaný na AdamSmith Institute 14.1.2014.

Pre INESS preložil Luboš Slávik.

iness.sk, 27.1.2014

Vláda schválila

Návrh Konceptie ochrany spotrebiteľov na finančnom trhu (8.1.2014) – Súbor opatrení na finančnom trhu ako je zriadenie jednotného kontaktného miesta a zabezpečenie zvýšenia kvality výkonu inšpekčnej činnosti, v oblasti zvýšenia úrovne finančnej gramotnosti spoločnosti. Vytvorenie Centra pre riešenie finančných sporov by malo negatívny dopad na rozpočet verejnej správy, v roku 2017 vo výške 1 400 000 eur, v roku 2018 vo výške 1 000 000 eur v roku 2019 vo výške 600 000 eur.

Správa o možných dopadoch viacročného finančného rámca Európskej únie na roky 2014 až 2020 na verejné financie Slovenskej republiky (8.1.2014) - Odhadované príjmy SR z rozpočtu EÚ by mali za obdobie rokov 2014 až 2020 dosiahnuť 20,3 mld. eur. Odvody SR do rozpočtu EÚ sú odhadované na úrovni 6,8 mld. eur.

Správa o plnení opatrení vyplývajúcich z 2. aktualizovaného znenia Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky za obdobie od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 a 3. aktualizované znenie Schengenského akčného plánu Slovenskej republiky - návrh (15.1.2014) – Plánuje sa investovať na údržbu a rozvoj národného schengenského informačného systému, na pokračovanie budovania perimetrického kábla na slovensko – ukrajinskej hranici a na mnohé ďalšie investície. Celkový dopad na verejné financie bude negatívny, v roku 2014 vo výške 8 172 513,60 eur a v roku 2015 vo výške 6 945 713,60 eur.

Strednodobá stratégia rozvoje spolupráce SR na roky 2014 - 2018 (15.1.2014) – Príde k zníženiu počtu prioritných krajín z 19

na 10, k definovaniu programov bilaterálnej spolupráce a k zapájaniu nových aktérov vrátane podnikateľských subjektov do rozvojových aktivít. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške 71 608 022 eur, v roku 2015 vo výške 77 176 664 eur a v roku 2016 vo výške 71 773 094 eur.

Návrh Trvalého finančného mechanizmu na implementáciu Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (15.1.2014) - Náklady budú slúžiť na budovanie nových cyklistických komunikácií, opravu, obnovu a údržbu značenia cykloturistických trás. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške 12 883 000 eur, v roku 2015 vo výške 15 135 500 eur a v roku 2016 vo výške 17 368 000 eur.

Návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii spoločnosti HERVEX, a. s. (15.1.2014) - Pomoc štátu sa predpokladá pri rokovaní so subjektmi zabezpečujúcimi výstavbu a prevádzku inžinierskych sietí, taktiež pri úpravách jestvujúcej cestnej infraštruktúry a pod.. V priamej súvislosti s investičným zámerom sa vytvorí najmenej 330 nových pracovných miest do konca roku 2018. Vplyv na rozpočet verejnej správy bude pozitívny aj negatívny. Predpokladané daňové výnosy z projektu predstavujú cca 10 mil. eur ročne.

Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 - 2020 (22.1.2014) - Cieľom je vyššia miera prepojenosti poľnohospodárskej prvovýroby so spracovateľským priemyslom, zlepšenie prístupnosti ku fondovým prostriedkom EÚ a pod.. Celkový vplyv na

rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške 607 mil. eur, v roku 2015 vo výške 737 mil. eur, v roku 2016 vo výške 740 mil. eur a v roku 2017 vo výške 889 mil. eur.

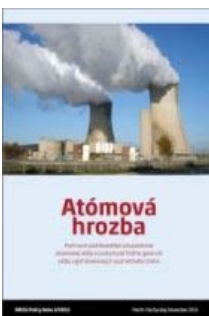
Organizačno-technické zabezpečenie voľby prezidenta Slovenskej republiky v roku 2014 (22.1.2014) - Na zabezpečenie prípravy a vykonania voľby prezidenta Slovenskej republiky v roku 2014 sú rozpočtované výdavky vo výške 10 781 464 eur.

Návrh Stratégie vonkajších ekonomických vzťahov Slovenskej republiky na obdobie 2014 - 2020 (29.1.2014) - Stratégia sa sústreďuje aj na zefektívnenie národného systému podpory exportu. Stratégia bude mať negatívny dopad na verejné financie, v roku 2014 vo výške 783 370 eur, v roku 2015 vo výške 550 250 eur, v roku 2016 vo výške 431 950 eur a v roku 2017 vo výške 368 000 eur.

Návrh na uzavretie Dohody o zvýšení príspevku č. 4 medzi vládou Slovenskej republiky zastúpenou Ministerstvom financií Slovenskej republiky a Európskou bankou pre obnovu a rozvoj o Fonde technickej spolupráce Slovenskej republiky a Európskej banky pre obnovu a rozvoj (29.1.2014) - Celková navrhovaná výška zvýšenia príspevku do Fondu technickej spolupráce Slovenskej republiky a Európskej banky pre obnovu a rozvoj je 3,5 mil. eur v roku 2013 a v rokoch 2014 až 2016 každoročne vo výške 3 mil. eur.

Informácia o príprave a prijatí záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike (5.2.2014) – Záruka reaguje na odporučenie pokračovanie na str.10

INESS Publikácie

Publikácia s názvom **Atómová hrozba** a podtitulom *Prehnané podnikateľské sebavedomie slovenskej vlády a poskytnuté štátne garancie môžu vyjsť slovenských spotrebiteľov draho* sa venuje sa ekonomickým dopadom plánovanej výstavby Nového jadrového zdroja v Jaslovských Bohuniciach na spotrebiteľov elektriny.

Minimálna mzda – účinný nástroj na zvyšovanie nezamestnanosti. Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znižovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu *Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti*, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Odvaha na nové sociálne služby predstavuje alternatívny pohľad na poskytovanie sociálnych služieb oproti súčasnej štátom financovanej schéme podpory inštitucionálnej starostlivosti. Publikácia popisuje príčiny a dôvody, prečo starostlivosť poskytovaná v rámci prirodzených komunit je nielen hodnotnejšia z pohľadu prijímateľov týchto služieb, ale v konečnom dôsledku aj lacnejšia pre daňového poplatníka.

Monitoring čerpania štrukturálnych fondov v sociálnej oblasti v období 2007-2011 s podtitulom *Nákladné zvyšovanie počtu nových lôžok a zariadení, izolácia klientov od komunit pretrváva.* Autori v tejto publikácii pripravili rozsiahlu analýzu využívania štrukturálnych fondov na sociálnu oblasť, identifikovali kľúčové problémy a navrhli možné cesty ich zlepšenia.

čenie Európskej únie zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania. Na zabezpečenie realizácie záruky budú zabezpečené finančné prostriedky vo výške cca 72,2 mil. eur pre Slovenskú z osobitnej rozpočtovej alokácie vyhradenej pre členské štáty EÚ. Minimálne rovnaký objem finančných prostriedkov bude zabezpečený z národnej alokácie Európskeho sociálneho fondu.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

(12.2.2014) - Komora vedie register a poplatok za priebežnú aktualizáciu registra nahrádza poplatkom za vedenie registra, ktorý sa stanovuje na maximálnu výšku ročného poplatku najviac do 5 eur, čo je navýšenie o 25%. Na zdroje verejného zdravotného poistenia je predpokladaný negatívny dopad približne vo výške 2 645 547, 40 eur.

Organizačno-technické zabezpečenie volieb do Európskeho parlamentu v roku 2014 - návrh (19.2.2014) - Na zabezpečenie prípravy a vykonania volieb do Európskeho parlamentu sú naplánované výdavky vo výške 8 247 357 eur.

Návrh na určenie funkčného platu predsedu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

(19.2.2014) - Výdavky súvisiace s platom budú mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, každoročne sa jedná o 44 388 eur.

Návrh na uzavretie Dohody o financovaní medzi Európskou investičnou bankou a Slovenskou republikou - Rámcový úver na financovanie projektov v rámci Programu rozvoja vidieka SR pre roky 2007 - 2013 - nové znenie (19.2.2014) - EIB poskytne úver vo výške 120 mil. eur pre oblasť Programu rozvoja vidieka SR. Keďže výdavky na realizáciu projektov sú už zohľadnené v štátnom rozpočte, dodatočný dopad na deficit a dlh bude len vo výške finančných nákladov na daný úver.

Na lepšie zajtrašky

Ján Dinga

Prognózovanie hlavných makroekonomických ukazovateľov patrí k nevyhnutným podmienkam zostavovania verejného rozpočtu.

Ako sme však už upozornili v našom prehľade, dlhodobé prognózy kľúčového ukazovateľa - reálneho rastu HDP - bývajú značne nadhodnotené, čo je charakteristický jav nielen na Slovensku, ale naprieč Európou.

Márne by sme napríklad hľadali prognózu, v ktorej sa predpokladá v dvojročnom horizonte nižší rast ako na budúci rok. V skutočnosti je ale takýto pokles bežným javom, ako sme toho svedkami aj u nás. Všetky prognózy ministerstva financií* od roku 2010 napriek tomu predpokladali postupné zvyšovanie tempa rastu HDP, tj. najnižšia prognóza bola na aktuálny rok, lepšia na ďalší rok, a najlepšia v dvojročnom horizonte. V realite sa však tempo zvyšovania nášho HDP od roku 2010 do roku 2013 vyvíjalo presne opačne, keďže z roka na rok klesalo:

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*
Reálny rast HDP (%)	6,2	-4,7	4,2	3,2	2,0	0,9	2,3	2,9	3,1

Zaujímavé je preto porovnanie presnosti jednotlivých prognóz z pohľadu časového úseku v budúcnosti, na ktorý sú počítané (viď graf).

Prognózu ministerstva financií zo začiatku roka na aktuálny rok v rokoch 2010 až 2013 sprevádzali veľké rozdiely oproti realite, dvakrát prišlo dokonca k podhodnoteniu skutočnosti. Nemalo by sa jednáť o prekvapenie, keďže žijeme v turbulentných časoch, ktoré ovplyvňujú aj presnosť predpovedí.

Za prekvapivý však môžeme považovať fakt, že chyby v odhade na roky dopredu sú celkom jednostranné. To znamená, že všetky prognózy odhadu rastu HDP na nasledujúci rok boli nadhodnotené oproti realite o 0,9 % až 2,5 % HDP. Ešte výraznejšie je nadhodnotenie na dvojročnom horizonte, ktoré dosahuje 1,3 % až 3,8 % HDP.

Vysoké odchýlky môžu byť vysvetlené obtiažnosťou predpovedania. Ťažko nimi však

obhájiť chronické jednosmerné nadhodnocovanie, ktoré je charakteristické pre prognózy na ďalšie roky. Maľovanie si ružovej budúcnosti má totiž vplyv aj na dnešné kroky vlády, ktorá môže na jej základe poľaviť v konsolidačnom úsilí.

Ministerstvo financií vo februári oznámilo, že „ekonomický rast sa v tomto roku zvýši na 2,3% z 0,9% v roku 2013. V ďalších rokoch by mala ekonomika postupne akcelerovať nad 3%.“ Predpovedací trend je opäť v súlade s minulým trendom, keď sa počíta s postupnou akceleráciou rastu HDP medzi rokmi 2013 až 2016 (0,9 %; 2,3 %; 2,9 %; 3,1 %).

Vzhľadom k minulým nadhodnoteniam by však stálo za zváženie buď konzervatívnejšie odhadovanie budúceho rastu alebo konzervatívnejší prístup pri zostavovaní rozpočtu. Rozpočet by sa napríklad namiesto práchnych a nepresných odhadov rastu HDP

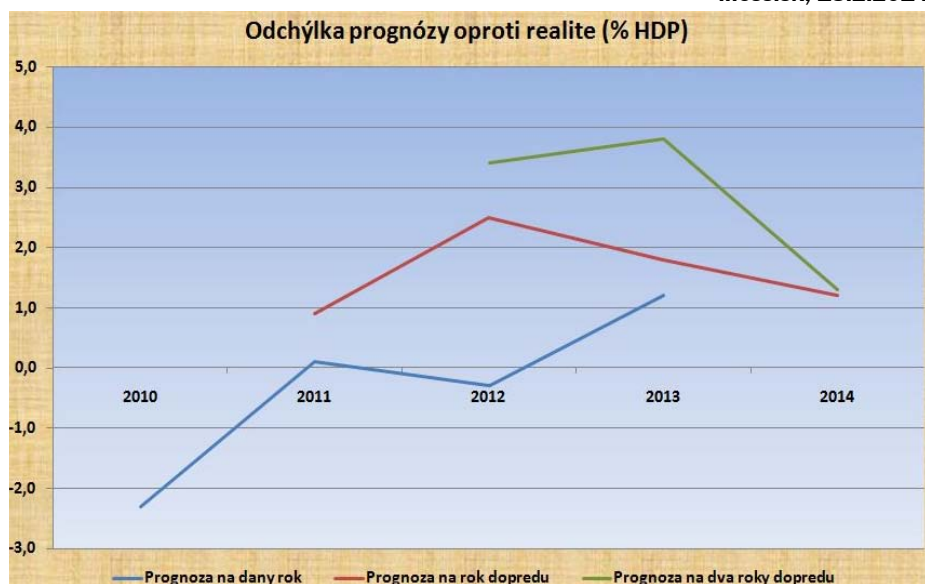
mohol zostavovať na základe predpokladu nulového rastu. Vzhľadom k rekordnému zdlhženiu verejnej správy by nám rozhodne neškodila ani koncoročná pozitívna bilancia v prípade rastu ekonomiky.

Alternatívou by mohlo byť aj zavedenie zásady, pri ktorej by vláda musela pripravovať rozpočet na základe nižšieho nominálneho rastu HDP (napríklad o 3 %), ako je prognóza ministerstva financií. Podobne ako v predchádzajúcom prípade by táto zásada viedla skôr k nižšiemu deficitom, ako k nečakane prebytkovému rozpočtu, keďže Slovensko v ére svojej samostatnosti vyrovnaný rozpočet ešte nemalo.

Tak či onak, vláda by vzhľadom k nepresnostiam predpovedí mala vždy mať pripravený alternatívny krízový scenár, aby politici opäť nesedeli so založenými rukami, ak sa vo verejných financiách zopakuje zemetrasenie z roku 2009.

* Rozpočet verejnej správy v aktualizácii zo začiatku roka (tj. z 2/2010, 1/2011, 1/2012, 2/2013 a 1/2014).

iness.sk, 18.2.2014

Revolúcia daňových škrto

Kaetana Leontjeva

Niekedy sa zdá, že všetky správy o daniach sú len zlé. Francúzsko zvýšilo svoju hornú výšku sadzby dane z príjmov na škandalózných 75%. Jedenásť členských štátov EÚ pravdepodobne zavedie daň z finančných transakcií. Litva prerokúva progresívne zdanenie a vyššie dane z kapitálu. Pomedzi tieto správy sa však svet v skutočnosti stal svedkom revolúcie škrto daní zo zisku.

Od roku 2006 bola daň zo zisku znížená v nasledujúcich krajinách: vo Švédsku z 28 na 22%, vo Veľkej Británii z 30 na 23% (a až na 21% od apríla 2014), vo Fínsku z 26 na 20%, v Nórsku z 28 na 27%, v Dánsku z 28 na 24,5%, v Gibraltári z 35 na 10%, v Kanade z 36 na 26%, v Japonsku zo 41 na 38%, v Juhoafrickej Republike z 37 na 28%, v Thajsku z 30 na 20%, v Českej Republike z 24 na 19%, v Slovinsku z 25 na 17%, na Ukrajine z 25 na 18%, v Bielorusku z 24 na 18% (zdroj: KPMG). Počet krajín, ktoré daň zo zisku zvýšili, je trikrát menší.

Ekonomická kríza túto revolúciu nezastavila. Stále sa deje. Len tento rok sedem krajín plánuje znížiť daň zo zisku. Sú to Veľká Británia, Fínsko, Nórsko, Dánsko, Slovensko [to však v skutočnosti od roku 2006 sadzbu zvýšilo z 19% na 23% a potom znížilo na 22%, pozn. INESS], Ukrajina a Thajsko.

Pre ďalšie zlepšenie podnikateľského prostredia niektoré krajiny uvedú ďalšie škrty dane zo zisku: od roku 2015 Veľká Británia zníži daňovú sadzbu na 20%. Od roku 2016 ju Dánsko zníži na 22%, a Ukrajina až na 16%.

Tento trend opäť potvrdzuje, že diskusia o daniach v dnešnej Litve úplne stratila kontakt s globálnym kontextom. Naši politici obhajujú progresívnu (!) sadzbu dane zo zisku, uvalenie daní sociálneho zabezpečenia a povinného zdravotného poistenia na dividendy a ďalšie zvýšenie zdanenia podnikov a kapitálu. Napriek tomu naivne veria, že podniky a kapitál neutečú do priaznivejšieho prostredia. Koniec koncov kapitál uteká už dnes.

Naša daň zo zisku nás čoskoro oberie o akékoľvek výhody. Ilúzia, že Litva je krajina s nízkym daňovým zaťažením, je nemilosrdne ničená realitou a pokračujúcimi škrtnami daní v iných krajinách. Takže skôr ako uvažovať ako oškľabať "kapitalistické" husi, ktoré nesú zlaté vajcia, by sme radšej mali spraviť niečo, čo priláka viac kapitálu. Nemyslím, že by niekto chcel vyvracať že viac kapitálu by prospelo tak občanom ako aj štátnemu rozpočtu.

Nie je žiadnym tajomstvom, že "kapitalistic-

ké" husi majú obzvlášť v obľube Estónsko. Vzhľadom na to, že debata o oslobodení z dane zisku reinvestovaného v Litve už začala, niektorí argumentovali, že nepotrebujeme estónsky model; že zdaniteľný zisk môže byť znížený aj v Litve. Avšak Estónsko oslobodzuje všetok reinvestovaný zisk, kým v Litve je oslobodenie aplikovateľné iba na investície do nevyužívaného majetku ktorý nie je starší ako 2 roky, a ktorý je presne klasifikovaný zákonom. V mnohých prípadoch však aj 10 rokov starý kus vybavenia môže zabezpečiť značný skok v produktivite. Obmedzenia podľa skupín majetku sú tak neodôvodnené, ako aj diskriminačné.

Existujúce regulácie nás nerobia príťažlivejšími oproti ostatným, takže musíme hľadať niečo iné. Ak krajiny, ktoré vidia úspech ostatných, nasledujú ich príklad, prečo my neprijmeme estónsky model? Ak to nespravíme, "kapitalistické" husi odletia a nám zostanú len komunistické straky.

Autorka je Senior Policy Analyst Lithuanian Free Market Institute

Pôvodne vyšlo na LFMI 2.1.2014

Pre INESS preložila Martina Forgáč

iness.sk, 17.2.2014

Gastrolístky sú komplikácia

Ján Dinga

Gastrolístky používa 750-tisíc zamestnancov. Priemerná hodnota jedného je 3,5 eura. Ak teda štandardný zamestnanec pracuje približne 20 pracovných dní v mesiaci, dostane každý mesiac stravné lístky v hodnote 70 eur. Na týchto nákladoch sa podľa zákonných pravidiel delí so svojím zamestnávateľom: 45 percent sa strhne zamestnancovi z čistej mzdy a 55 percent zaplatí zamestnávateľ nad rámec superhrubej mzdy.

Stravenky žijú

Existencia gastrolístkov komplikuje život takmer všetkým. Gastrolístky sú ceny vyžadujúce špeciálny režim, čím zvyšujú zamestnávateľom administratívne náklady. Zamestnanci de facto dostávajú časť výplaty vo forme účelovo viazaných stravných lístkov, čo obmedzuje spôsob nakladania s ich vlastnými peniazmi. Zvyšujú tiež náklady reštauráciám a obchodom, ktoré získané stravné lístky vymieňajú za hotovosť u ich emitentov za poplatok.

Keď bol pred tromi rokmi na stole návrh na zrušenie gastrolístkov a povinný 55-percentný zamestnávateľský príspevok sa mal jednoducho vyplácať zamestnancom do mzdy, odborári s návrhom v zásade súhlasili. Ná-

vrh však neprešiel a gastrolístky žijú dodnes. Jediný, kto z nich tak má prospech, sú licencované spoločnosti, od ktorých zamestnanci (prostredníctvom zamestnávateľov) musia gastrolístky nakupovať.

Slušné zisky

Gastrolístky sa nakoniec vždy vrátia k ich licencovanému vydavateľovi, ktorý ich preplatí za eurá, no až po odrátaní svojej provízie. Tá je v Zákonníku práce obmedzená na tri percentá z nominálnej hodnoty stravného lístka. Gastrofirmy tak majú garantované príjmy takmer 20 miliónov eur, ktoré pochádzajú z miezd zamestnancov. Zisk týchto spoločností často vysoko prevyšuje milión eur ročne, zisková marža (podiel zisku na tržbách) môže dosahovať aj 30 percent.

Obáva sa azda zákonodarca, že by ľudia po zrušení gastrolístkov prestali obedovať? Obdobný argument skutočne zaznel – od šéfa Asociácie emitentov stravovacích poukážok. Nemal by potom štát povinne vyplácať vo forme gastrolístkov aj časť starobného dôchodku? U dôchodcov azda nehrozí, že si namiesto potravín budú kupovať alkohol alebo cigarety? A nemala by vláda uvažovať nad úplným nahradením meny poukážka-

mi určenými na konkrétny účel (oblečenie, dovolenka, vybavenie domácnosti), aby zamestnanec splnil predstavy ministerských úradníkov (a záujmových skupín) o miňaní príjmu?

Prepojený biznis a štát

Gastrolístky sú pre zamestnanca úplne zbytočným medzičlánkom už len preto, že v praxi dokáže ktokoľvek vymeniť stravné lístky za hotovosť u kolegu, ktorý sa chystá spraviť väčší nákup.

Základnou otázkou ostáva: má rozhodovať o použití svojich zarobených peňazí zamestnanec alebo štátni úradníci s Asociáciou emitentov stravovacích poukážok? Gastrolístky ostávajú každodennou pripomienkou toho, ako vyzerá oblasť, v ktorej sú záujmové skupiny prepojené so štátnou mocou silnejšie ako záujmy občanov. Tak ako pri iných sociálnych opatreniach treba mať aj tu na zreteli, či politikom leží na srdci viac komfort pracujúcich, alebo biznis spriatelenej firiem na úkor všetkých ostatných.

Hospodárske noviny, 23.2.2014

Cena štátu v Bielorusku

Bieloruská organizácia SYMPA - Bipart spustila lokálnu verziu Ceny štátu www.koshturada.by.

Radovan Ďurana sa dňa 5.2.2014 zúčastnil oficiálnej prezentácie tohoto portálu v Minsku a pri tejto príležitosti predniesol dve prednášky.

V startup hube Imaguru najprv rozprával o skúsenostiach slovenskej verzie cenastatu.sk s médiami. Nasledujúci deň v rámci pro-

jektu Cafe Europa rozprával na tom istom mieste o pretrvávajúcej kríze v Európe. Obe prednášky navštívili miestni experti, žurnalisti, aj širšia verejnosť.

Obmedzenie prístupu k úsporám v II. pilieri – áno alebo nie?

V pondelok 27.1.2014 sa uskutočnila konferencia venovaná anuitnej novele zákona o dôchodkovom sporení.

Medzi zhruba 100 účastníkmi boli zástupcovia odbornej verejnosti, štátu, DSS, poisťovní ale aj samotní sporitelia. V osobitnom paneli vystúpili zástupcovia politických strán. Cieľom konferencie bolo zhodnotiť prínosy a riziká anuitnej novely s osobitným dôrazom na možnosť programového výberu.

Všetky prednášky sú dostupné vo forme videozáznamu. K odborným prednáškam si môžete pozrieť aj powerpointové prezentácie zúčastnených. Dostupné sú aj záznamy diskusií, ktoré nasledovali po každom paneli. Všetko, vrátane fotogalérie, nájdete na adrese: <http://www.iness.sk/2pilier/>.

Rečníci (sprava doľava):

Ivan Švejna (Most-Híd), Ľudovít Kaník (SDKÚ

- DS), Juraj Franek (IFP), Radovan Ďurana (INESS), Richard Sulík (SaS), Jana Kolesárová (MPSVaR), oman Fusek (NBS), Jozef

Burian (MPSVaR), Ondrej Dostál (OKS), Ján Šebo (UMB), Július Brocka (KDH) a Vladimír Baláž (SAV)

INESS na diskusii ku Pandora's Promise

Analytik Martin Vlachynský sa na pozvanie študentskej organizácie AIESEC a Slovenských elektrární zúčastnil v stredu 19.2. na Ekonomickej univerzite v Bratislave premietania dokumentu Pandora's Promise o postavení jadrovej energie a následnej panelovej diskusie.

Ďalšími účastníkmi boli Prof. Milan Lapin, kli-

matológ FMFI UK, Ing. Branislav Vrban a Ing. Štefan Čerba, UJFI STU, Miroslav Šarišský, externé vzťahy SE, a ako moderátor Michal Hudec, Energy Analytics. Medzi preberanými témami bola aj ekonomická efektívnosť jadrových elektrární a konkrétne tretej jadrovej elektrárne na Slovensku, ku ktorej sa INESS vyjadril v nedávnej štúdií.

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Otráviť svojho zákazníka

Na tvrdení, že domáca strava je lepšia ako kuraco-prsno-broskyňové menu či prefabrikát z rýchleho občerstvenia, sa zhodne veľká časť čitateľov. Zároveň je množstvo nezamestnaných, z ktorých skoro každý má kuchyňu a zároveň (obzvlášť tí starší) vie variť. Prečo teda ako huby po daždi nevznikajú ponuky domácej krkovičky s kapustou, ktorú by ste si vyzdvihli cestou z práce? Pretože úradníci sú presvedčení, že prvoradým záujmom takéhoto podnikateľa je otráviť svojho vlastného zákazníka. Čo na tom, že drvivá väčšina ľudí varí vo vlastnej kuchyni pre seba a svoje deti a končí sa to bez gastroenteritidických príhod. Ak by chceli spraviť to isté za malý poplatok, museli by si pripraviť tisíce na vybudovanie či prenajatie zariadenia podľa predpisov a hodiny vypĺňania hygienických formulárov.

Politici a úradníci vo všetkých štátoch radi vytvárajú dojem, že potrebujeme ich činnosť na to, aby sme boli zdraví a šťastní. Mark Stambler v LA začal doma piecť francúzsky chlieb a ten sa stal v jeho okolí čoskoro tak populárny, že ho začal predávať. Až do momentu, keď o jeho úspechu napísali článok v The LA Times a prilákali tak pozornosť miestnej hygieny. Úradníci okamžite zakázali obchodom odobrať jeho produkty a k nemu samému domov chodili kontrolovať, či nepokračuje v tejto protispoločenskej činnosti.

Našťastie Mark sa rozhodol nevzdať a s pomocou lokálneho politika pripravil zmenu zákona, tzv. Cottage Food Law, ktorá nakoniec prešla kalifornským zhromaždením. Zákon umožňuje založiť si domácu produkciu jedla po zaslaní registrácie (online) a absolvovaní kurzu (online).

Zákon síce dáva len relatívnu slobodu (nemôžno používať niektoré ingrediencie, ktoré

sú označené ako „rizikové“), ale predstavuje významný posun. Umožnila legálne predávať doma vyprodukované jedlo čo využil nielen Mark, ale behom jediného roka aj 1200 ďalších drobných producentov naprieč Kaliforniou.

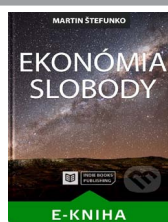
ANTI MARKET

Úradníkom ide karta

Komisia reguluje s cieľom dosiahnuť „optimum pre spoločnosť“. Samozrejme optimum z pohľadu úradníkov (keďže je to subjektívna veličina, ktorú si každý predstavíme nejakým inak). Najnovšie sa rozhodla regulovať výšku tzv. Interchange Fees, teda poplatkov (obchodníka) za platbu kartou. Momentálne sa poplatky pohybujú medzi 0,015% až nad 2% zo sumy transakcie, podľa podmienok kontraktu medzi zúčastnenými stranami. Regulácia by mala stanoviť pevný strop 0,2% pre debetné karty a 0,3% pre kreditné. Návrh už prešiel europarlamentným ekonomickým výborom.

Mohli sa rozhodnúť regulovať cenu upratovacích služieb, nájomného, či kancelárskeho papiera, no koleso nešťastia zastalo práve pri kartových spoločnostiach. Platba kartou je pritom služba ako každá iná a nie je jasné, prečo by práve tu mali byť ceny regulované. Ani platba hotovosťou nie je zadarmo (tí hlohľaví chlapi odnášajúci v pancierovom aute tržby do banky to nerobia za vatikánsku menu).

Jeden zo základných argumentov propagentov tejto regulácie je zníženie koncových cien pre spotrebiteľa. Nie je jasné, prečo by malo byť násilné zníženie koncových cien spoločenským optimom v spoločnosti, ktorú netvorí len konzumenti, ale aj producenti. Naviac, ako ukazuje analýza litovského LFMI, želaný účinok je skôr snom plánovačov, ako realitou. Skúsenosti z Austrálie a Španielska, kde podobné regulácie zaviedli, totiž ukazujú, že v skutočnosti náklady spotrebiteľa neklesli. Kartové spoločnosti totiž preniesli ťarchu z obchodníka na držiteľa karty a zvýšili poplatky za vydanie a vedenie kariet. Ako vždy, aj tu platí: Človek mieni a trh mení...

MARTIN ŠTEFANKO: EKONÓMIA SLOBODY

E-kniha popisuje základné myšlienky rakúskej školy ekonomie a ich aplikácie. Rakúska škola dávno pred kolapsom komunizmu popisala problémy socialistického ekonomického plánovania a jej dnešní predstavitelia úspešne predpovedali finančnú krízu.

Táto e-kniha vydaná INESS je dostupná na našej stránke iness.sk a v internetovom kníhkupectve Martinus za 2,80 Eur.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline?

Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom, ktorú si v INESS môžete zakúpiť za 3,99 eur.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Slovenské vydanie: (c) TRIM Broker a INESS
Rok 2011, 160 strán

Knihu si môžete za cenu 9,50 Eur zakúpiť v INESS alebo v obchode vo vašom meste.